

***Unge med uforløst potentiale* — en undersøgelse af NEET-gruppen i Danmark**

En analyse af NEET-gruppen i Danmark, herunder sammensætning, udvikling og drivende faktorer.

Konklusion

Undersøgelsen viser, at NEET gruppen i Danmark har nået et historisk lavpunkt i 2021. Meget tyder i den forbindelse på, at ungdomsuddannelser har været den primære drivkraft til at få unge ud af gruppen. Undersøgelsen når desuden frem til, at NEET andelen i Danmark ligger på niveau med de øvrige nordiske lande for alderen 15-19 årige, mens det er blandt det højeste for alderen 20-24 årige.

1. Introduktion

Det er efterhånden en vedtaget sandhed, at uddannelse er en investering for livet. En investering i bl.a. økonomi, sundhed, livsglæde, samt social- og kulturel kapital. Men, uddannelse er ikke for alle og nogle vælger da at søge mod arbejdsmarked efter at have afsluttet grundskolen. Et valg, der, alt andet lige, stiller en økonomisk svagere på den lange bane, men, hvor man stadigvæk i nogen grad bidrager til velfærdsstaten og bruger sit 'potentiale' til at gøre en forskel på arbejdsmarked.

Men, som bl.a. Reformkommissionen i 2021 (Smith, et al., 2021) fastslog, er der også en gruppe, der hverken søger mod arbejdsmarkedet eller påbegynder en uddannelse efter grundskolen. Disse unge bliver da 'ikke-aktive' (NEET: not in Education, Emolument, or Training) og er, som Reformkommissionen selv skrev, *Unge med uforløst potentiale* (Smith, et al., 2021). Dertil kommer, at tilværelsen som ung ikke-aktiv, fører række udfordringer med sig på både individ- og samfundsniveau. Alligevel, er den offentlige interesse for gruppen forholdsvis begrænset og debatten om uddannelse og aktivering af udsatte unge, bliver da ofte til en diskussion om, hvorvidt der går for mange på gymnasie og for få på erhvervsuddannelser.

Denne undersøgelse har da til formål at kortlægge omfanget, udviklingen og sammensætningen af NEET-gruppen i Danmark, samt perspektivere denne data til beskæftigelsesfrekvens og uddannelsesstatus for alle unge i alderen 18-24. Derudover rummer undersøgelsen et komparativt element, idet NEET andelen for 15-19 og 20-24 årige sammenlignes på tværs af de nordiske lande.

Undersøgelsen starter således med at give et overordnet indblik i udviklingen af NEET-gruppen i Danmark, hvorefter gruppen analyseres ud fra alder og geografi. Herefter sættes udviklingen af NEET-gruppen i relation til de overordnede tendenser indenfor beskæftigelse og uddannelse blandt unge i samme alder. Afsluttende undersøges spørgsmålet, om NEET er et dansk fænomen ved at sammenligne udviklingen i Danmark med Sverige, Norge og Finland.

Om udviklingen i Danmark kan det fastholdes, at NEET-gruppen er blevet omkring 25% mindre og dermed gået fra i 2009 at udgøre 11,35% af alle aktive og ikke-aktive i alderen 16-24, til i 2021 at udgøre 8,5%. I samme periode har man observeret en markant stigning, på over 10 procent point, i antallet af unge mellem 18 og 24, der har fuldført en ungdomsuddannelse. I 2021 var der således 56% der fuldførte en ungdomsuddannelse, samtidig med, at antallet af unge uden ungdomsuddannelse var givet ved 19,3% — et fald på cirka 6 procent sammenlignet med 2009 niveau. Derudover har man i perioden set et fald på omkring 2 procent point i beskæftigelsesfrekvensen for unge i alderen 18 – 24. Altså; der har i perioden været en markant stigning i unge med en ungdomsuddannelse, et fald i antallet af unge uden selv samme og et fald i beskæftigelsesfrekvensen, samtidig med, at NEET-gruppen er blevet mindre. Der er dermed stærke indikationer for, at ungdomsuddannelser har været den drivende faktor til at få unge ud af

NEET gruppen, da beskæftigelsesfrekvensen er faldet i samme tidsrum, og manglende beskæftigelse eller uddannelse netop er de væsentligste grunde til, at unge placeres i NEET-gruppen. En yderligere tendens, der peger i retning af ungdomsuddannelsernes betydelige rolle for at aktivere unge i NEET-gruppen, er det faktum, at der i 2021 var omkring 5 procent point færre unge i alderen 16-18, som netop er den alder, hvor man typisk påbegynder en ungdomsuddannelse. Gruppen af 19-21 årige er stort set uændret, mens gruppen af 22-24 er steget med 6 procent point. Det skal dog i den forbindelse bemærkes, at *training* også er en faktor i NEET-definitionen, men ikke er blevet undersøgt i denne sammenhæng¹. Derfor kan vi ikke med sikkerhed fastslå, om uddannelse er den mest betydelige faktor til at få unge af ud NEET, men som ovenstående viser, er der en række faktorer, der tyder på det.

Undersøgelsen når desuden frem til, at geografi - som proxy for socioøkonomisk baggrund - spiller en central rolle for, hvor mange unge, der ender i NEET-gruppen. I landets fattigste kommuner (Lolland & Langeland) udgjorde NEET-gruppen i 2021 således 14% af alle aktive og ikke aktive, mens landsniveauet var 9,3% og andelen i nogle af landets rigeste kommuner (Gentofte & Frederiksberg) var 7%.

Om NEET-gruppen i Danmark, sammenlignet med udvalgte skandinaviske lande, kan det fastholdes, at Danmark i 2022 lå på niveau med Sverige og Norge for ikke-aktive i alderen 15-19 år, mens Finlands gruppe var omkring 2 procent point større. I alderen 20-24, havde Danmark i 2022 en større gruppe end både Sverige og Norge, og placerede sig knapt bag Finland, der i begge aldersklasse havde den største NEET-gruppe. Det er således ikke korrekt at påstå, at NEET skulle være et dansk fænomen.

Metodisk arbejder undersøgelsen primært med registerbaseret NEET-data fra AMR (Arbejdsmarkedesregnskabet), hvilket gør det muligt at følge befolkningens arbejdsmarkedstilknytning fra dag til dag (DST, 2019). I både Eurostat, såvel som OECD, anvendes derimod interviewbaseret data, hvilket også vil indgå i undersøgelsen, da den komparative del tager udgangspunkt i data fra OECD.

¹ Desuden dækker nogle NEET definitioner også uformel uddannelse, hvilket heller ikke er en del af denne undersøgelse.

2. Data og metode

I undersøgelsen benyttes primært data fra DST, mens også data fra OECD og Arbejdernes Erhvervsråd inddrages. Den valgte data har til formål at give læseren et overordnet indblik i tendenserne, der driver NEET-gruppen i Danmark. Desuden gør dataene det muligt at sammenligne gruppen og dens størrelse i forhold til udvalgte nordiske lande.

Det gøres ved først at præsentere en oversigt over den samlede udvikling af gruppens størrelse og andel af alle aktive og ikke aktive i perioden 2009 – 2021. Herefter vil gruppens alderssammensætning analyseres i samme perioden ved at beregne, hvor stor en andel hver alderstrin udgør af den samlede NEET-gruppe. Aldrene vil herefter inddeles i 3 års intervaller, dvs. 16-18 årige, 19-21 årige og 22-24 årige. Inddelingen er foretaget, da man hermed ud fra aldersgrupperne kan få nogle indikationer om, hvor i livet de unge står, når de er ikke-aktive. Efterfølgende undersøges NEET-gruppen efter geografi, idet data for NEET-andelen i to af landets mest velhavende kommuner² (Gentofte & Frederiksberg), sammenlignes med 'medianindkomstkommuner' (Sorø og Kerteminde) og landets fattigste kommuner (Langeland & Lolland). Den geografiske analyse har til formål at undersøge, hvorvidt socioøkonomisk baggrund spiller en rolle for, om unge ender i NEET-gruppen. I den forbindelse antages det, at børn i landets rigeste kommuner, alt andet lige, har bedre socioøkonomiske vilkår, end børn fra de fattigste kommuner. Data for den disponible indkomst i kommunerne er givet ved en undersøgelse af Arbejdernes erhvervsråd (Caspersen, 2023).

Herefter analyseres uddannelsesstatus efter ungdomsuddannelse for unge i gruppen 18-25, for at undersøge, hvorvidt en udvikling i denne parameter har medført en ændring i andelen af ikke-aktive unge. Det skal i den forbindelse nævnes, at DST ikke har 'ungdoms-uddannelsesdata' til rådighed for gruppen 16-24 (som NEET-gruppen er), hvorfor gruppen af 18-25 årige bruges. Parallelt med uddannelsesstatus efter ungdomsuddannelse analyseres beskæftigelsesfrekvensen, da dette giver os mulighed for at sige, om en ændring i NEET-gruppen har medført en ændring i beskæftigelsesfrekvens (unge har forladt NEET og søgt arbejde eller vice versa) eller en ændring i uddannelsesstatus efter ungdomsuddannelse (unge har forladt NEET og påbegyndt en ungdomsuddannelse eller vice versa). Afsluttende benyttes data fra OECD for at sammenligne NEET-gruppens størrelse (i andele af alle aktive og ikke-aktive) på tværs af udvalgte nordiske lande. OECD operer i den forbindelse med to NEET-grupper, 15-19 årige og 20-24 årige, hvorfor det ikke er muligt at sammenligne NEET-grupperne som helhed. Det skal desuden nævnes, at OECD beregner NEET-gruppen på baggrund af den interviewbaserede Arbejdskraftsundersøgelse (ATU), og ikke benytter registerdata som DST (DST, 2019).

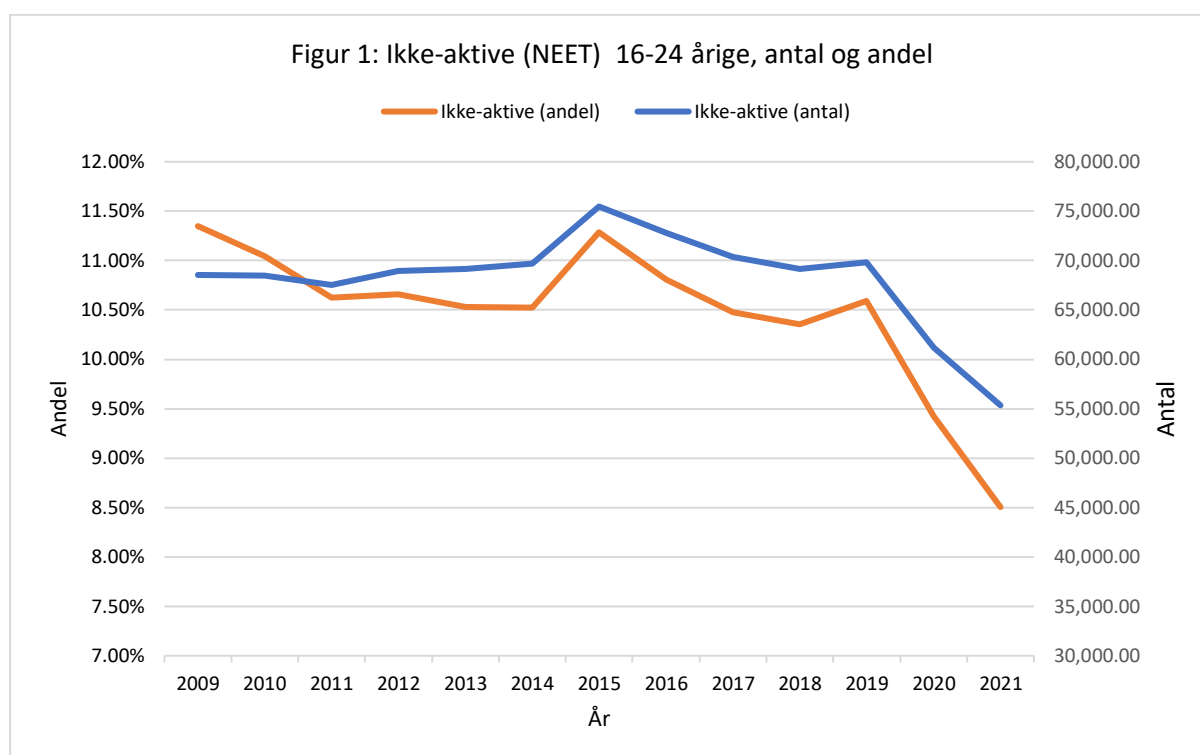
² Beskrivelsen 'velhavende og fattige kommuner', henviser i den forbindelse til den gennemsnitlige disponible indkomst i kommunen.

Definitionen af NEET-gruppen er dog den samme blandt DST og OECD. Unge, der defineres som NEET er således 15 – 19 årige & 20 – 24 årige (OECD) eller 16 – 24 årige (DST), der:

- ikke er i beskæftigelse i referenceugen, og
- ikke har været i formel uddannelse inden for de seneste fire uger.

3. Om NEET-gruppen i Danmark

Generelt kan det siges, at NEET gruppen i Danmark er blevet mindre siden 2009. Af nedenstående figur, der viser antallet af ikke aktive, samt deres andel af alle aktive og ikke aktive i aldersgruppen, fremgår det da, at andelen er faldet fra 11,35% i 2009 til 8,5% i 2023. Tilsvarende er antallet af ikke-aktive unge faldet fra omkring 68.000 i 2009 til cirka 55.000 i 2021.

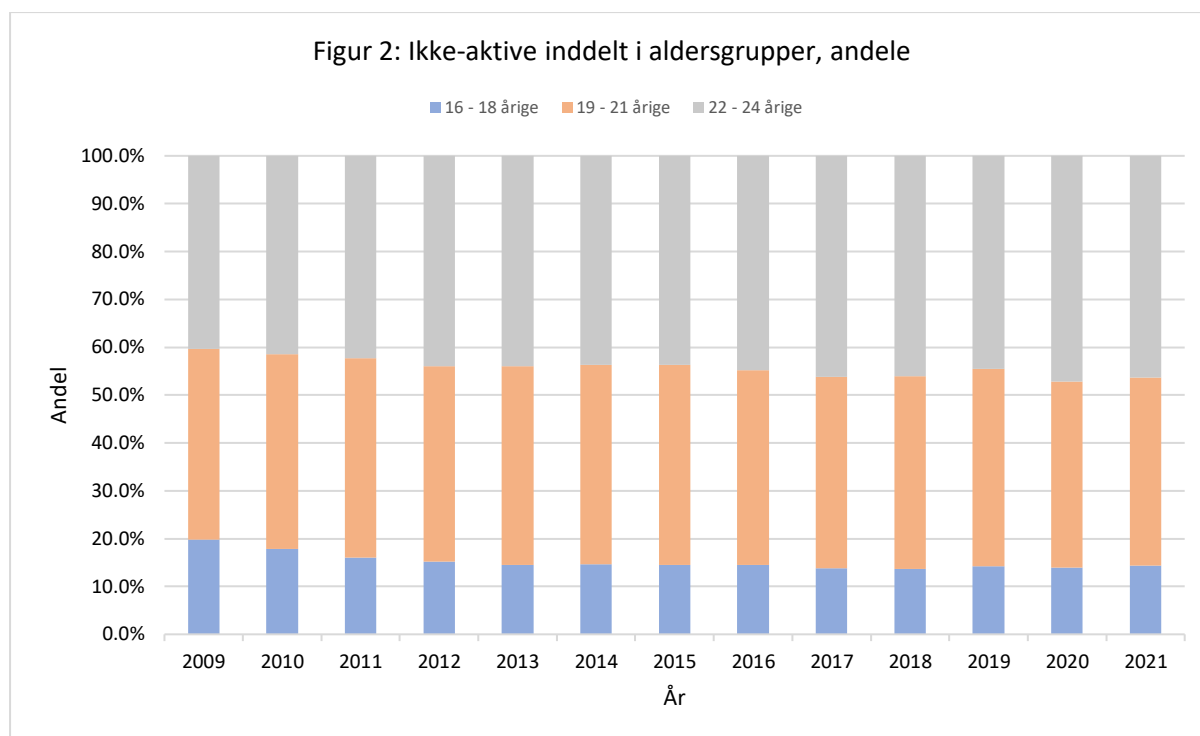

Kilde: Danmarkstatistisk.dk, NEET2 (egne beregninger)

Note: Der er foretaget en mindre revision af tallene for 2016 er revideret pr. 12. juni 2020. Det medfører at NEET-gruppen stiger med 1.109 personer.

Det er i den forbindelse særlig interessant, at andelen af NEET-gruppen begynder at falde drastisk fra 2018, hvilket er samtidig med, at andelen af unge, der ikke har nogen ungdomsuddannelse falder med omkring 0,5 procent point (fra at have været nogenlunde konstant før). Det betyder naturligvis ikke, at der er en 1:1 korrelation mellem de to parametre, men det tyder på, at de indbyrdes har en indflydelse på hinanden. Denne indflydelse er da også forholdsvis let at forklare, idet man netop forlader NEET-gruppen ved at være under uddannelse eller beskæftigelse. Et fald i unge uden ungdomsuddannelse må da, alt andet lige, betyde, at flere unge er under uddannelse, og dermed ikke kan klassificeres NEET.

En anden parameter, der tyder på, at flere unge har forladt gruppen til fordel for uddannelse, er udviklingen i alderssammensætningen i gruppen. Af figur 2 fremgår det således, at gruppen de seneste 12 år er blevet 'ældre'

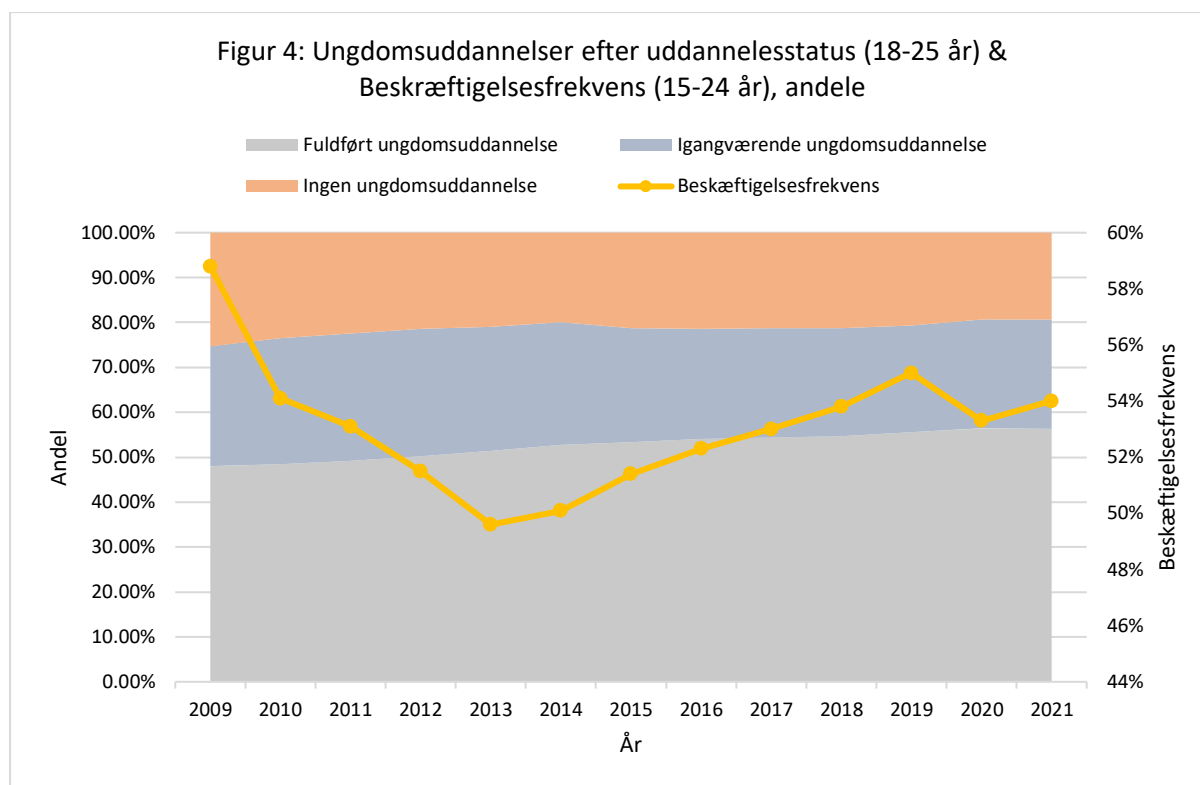
Kilde: Danmarkstatistisk.dk, NEET2 (egne beregninger)

Note: Der er foretaget en mindre revision af tallene for 2016 er revideret pr. 12. juni 2020. Det medfører at NEET-gruppen stiger med 1.109 personer.

Andelen af 16 – 18 årige er i perioden faldet fra i 2009 at udgøre 19,8% af gruppen, til i 2021 at udgøre 14,4% — et fald på omkring 27%. Gruppen af 22 – 24 årige er i samme periode steget fra 40,4% til 46,4%, mens andelen af 19 – 21 årige har været nogenlunde konstant på 39%. Det vigtige er i den sammenhæng, at man netop er 16 – 18, når man påbegynder en ungdomsuddannelse, hvilket får ændringen i alderssammensætningen til at tyde på, at en del af de unge mellem 16 – 18 år, der ikke længere er i NEET-gruppen, har valgt at søge ind på en ungdomsuddannelse. Den, samlet set, 'ældre' NEET-gruppe tyder altså på, at en del af nedgangen af ikke-aktive unge skyldes, at flere tager en ungdomsuddannelse.

Af figur 3 fremgår det således, at der i 2021 var omkring 8 procent point flere, der fuldførte en ungdomsuddannelse, samtidig med, at andelen af unge uden ungdomsuddannelse hen over perioden faldt med omkring 6 procent point. I samme periode er der desuden sket et fald i beskæftigelsesfrekvensen for unge i alderen 15 – 24 år, hvor beskæftigelsesfrekvensen beskriver andelen af beskæftigede i forhold til den samlede befolkning i den arbejdsdygtige alder. Der er altså, parallelt med, at andelen af unge uden ungdomsuddannelse er faldet, sket et fald i erhvervsfrekvens, fra cirka 59% i 2009 til 54% i 2021. Altså; der er kommet flere unge i ungdomsuddannelse, samtidig med, at færre unge er kommet i beskæftigelse, og idet arbejde og

uddannelse er de primære parametre i NEET, må det betyde, at NEET er faldet som følge af en stigning af unge under uddannelse, der er større end faldet i beskæftigelsesfrekvens.

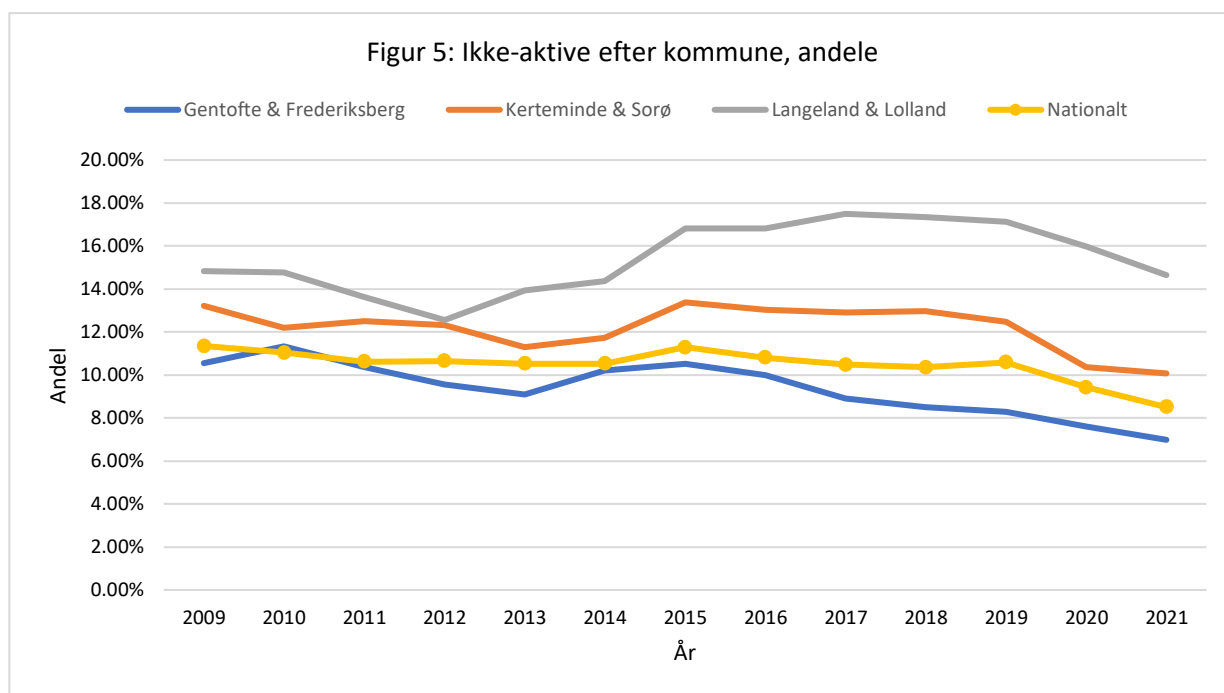
Kilde: Danmarkstatistisk.dk, STATUS10 & AKU111A (egne beregninger)

Note: Der er foretaget en mindre revision af tallene for 2016 er revideret pr. 12. juni 2020. Det medfører at NEET-gruppen stiger med 1.109 personer.

3.1 NEET-grupper fordelt på kommuner

Men, selvom NEET-gruppen er blevet mindre på nationalt plan, betyder det ikke at andelen på tværs af alle kommuner i Danmark er faldet. Vender man således blikket mod NEET-andelen i landets rigeste kommuner og sammenligner denne med andelen for landets fattigste, er der tydelige forskelle. I figur 5 er dette vist, hvor Gentofte og Frederiksberg er blandt kommunerne med den højeste gennemsnitlige disponible indkomst (711.451 kr. & 409.263 kr.), mens indkomsten i Sorø og Kerteminde er omkring medianen (336.315 kr. & 336.901 kr.) og indkomsten i Lolland- og Langeland kommune er lavest (285.640 kr. & 285.996 kr.).

NEET andelen er da højest i de fattigste kommuner med cirka 14,68%, mens den er omkring 50% lavere i Gentofte og Frederiksberg. Her er NEET andelen på omkring 7% og ligger omtrent 1,5 procent point under det nationale gennemsnit. NEET-andelen i 'medianindkomstkommunerne' ligger med cirka 10% over andelen i de rigeste kommuner, samt landsgennemsnittet, men under andelen i landets fattigste kommuner. Der er således tydelige tegn på, at kommuner – som proxy for velstand og socioøkonomisk baggrund – er med til at afgøre, hvorvidt unge ender som aktive eller ej...

Kilde: Danmarkstatistik.dk, NEET2 & Arbejdernes Caspersen (2009), (egne beregninger)

Note: Der er foretaget en mindre revision af tallene for 2016 er revideret pr. 12. juni 2020. Det medfører at NEET-gruppen stiger med 1.109 personer.

3.2 Sammenligning af NEET-andelen i udvalgte nordiske lande

For at vurdere, hvorvidt NEET-andelen i Danmark ligger på et økonomisk bæredygtigt niveau, er det oplagt at sammenligne andelen med andre samfund, der på mange måder ligner vores. I denne undersøgelse er Sverige, Finland og Norge valgt som repræsentative samfund, da disse lande udviser stærke ligheder på følgende parametre: kultur, arbejdsmarked og samfundsindretning (herunder særligt en stærk velfærdsstat). Af nedenstående tabel fremgår NEET-andelen i 2022 for de to aldersgrupper 15 – 19 år & 20 – 24 år, i de respektive lande.

Tabel 1

NEET, 15-19	2022	NEET, 20 -24	2022
DK	3,59%	DK	11,75%
NOR	3,21%	NOR	7,65%
SWE	3,71%	SWE	9,71%
FIN	5,84%	FIN	12,04%

Kilde: OECD (2022)

Her fremgår det, at NEET ikke kan siges at være et dansk fænomen, idet ikke-aktive unge kan observeres på tværs af de nordiske lande. Den danske NEET-andel for alderen 15 – 19 årige

ligger her niveau med Sverige og Norge, samt under Finland. Andelen for 20 – 24 årige er dog relativt højere i Danmark, og ligger kun omkring 0,25 procent point under Finland, der også her har den største andel.

4. Konklusion

Om NEET-andelen i Danmark kan det således fastholdes, at niveauet i 2022 har noget et lavpunkt siden 2009, men stadigvæk ligger relativt højt blandt udvalgte nordiske lande (særligt i aldersgruppen 20 – 24 årige).

Meget tyder i den forbindelse på, at et en lavere andel af unge uden ungdomsuddannelse, er den primære årsag til, at NEET-andelen i perioden er faldet. Herunder eksempelvis. den relativt ældre NEET-gruppe i 2021, samt et fald i beskæftigelsesfrekvensen for aldersgruppen i samme periode. Danmark ligger da også på omtrent samme niveau som Sverige og Norge i aldersgruppen 15 – 19 årige, der er den primære alder, hvor unge vælger at påbegynde en ungdomsuddannelse. Undersøgelsen finder desuden, at der er en sammenhæng mellem kommuner og deres disponible indkomst i forhold til, hvor stor NEET-andelen er i den givne kommune.

Litteratur:

Smith, N., Lassen, D., Schröder, P., Christensen, P., Søndergaard, J., Kvist, J. & Raaschou-Nielsen, A. (2021). Erkendt, forsøgt løst, uløst. Reformkommissionen.

<https://reformkommissionen.dk/udgivelser/erkendt-forsoegt-loest-uloest/>

Metodenotat – registerbaseret NEET-indikator. (2019, 25. februar). DST. Lokaliseret den 05. oktober 2023 på

<https://www.dst.dk/Site/Dst/SingleFiles/GetArchiveFile.aspx?fi=arbe&fo=neetindi--pdf&ext=%7B2%7D>

Caspersen, S. (2023, 16. februar). Ti års indkomstfremgang er ujævnt fordelt på tværs af landet.

Arbejdernes Erhvervsråd. <https://www.ae.dk/analyse/2023-02-ti-aars-indkomstfremgang-er-ujaejvnt-fordelt-paa-tvaers-af-landet#toc-hovedkonklusioner>

Youth not in employment, education or training (NEET). (2022). OECD. Lokaliseret den 05.

oktober 2023 på https://www.oecd-ilibrary.org/education/youth-not-in-employment-education-or-training-neet/indicator/english_72d1033a-e